

Mám doma kočku a mám ji rád! Ale jak ji pojmenovat? aneb o felionymech ve srovnávací perspektivě (na materiálu českého, slovenského a polského jazyka)

Agnieszka Kołodziej (Vratislav, Polsko)

I HAVE A CAT AT HOME AND I LIKE IT! WHAT DO I CALL IT? A COMPARATIVE VIEW OF FELINONYMS OR CAT NAMES (BASED ON THE RESOURCES IN CZECH, SLOVAK AND POLISH)

This article explores a phenomenon in zoonymy, i.e. the naming of animals. It studies the names of cats, the species which, alongside dogs, accounts for the majority of domestic animals in both cities and the countryside. What is more, cats do win much human affection.

The analyses conducted are synchronous and comparative; the study focuses on research material from three West-Slavic languages, Czech, Slovak and Polish. The corpus of felionyms comprises 330 unique cat names, each language contributing 110 entries. All the names described refer to urban cats. The analytical part of the article is preceded by a number of observations focusing on terminology and the existing research on the subject. The classification of cat names comprises three categories: I. Indirectly motivated felionyms; II. Directly motivated felionyms; and III. Felionyms with multiple motivations. Categories I and II branch out into additional sub-categories. The most productive motivations for the cat names include: the colour of the fur on a part or the entirety of the cat's body; size; corpulence; hairiness; pragmatic aspects; names and/or surnames of characters from television, films, literature and songs; and commemorative and birthday names. Among the least productive categories, one may enumerate temporal names; matro- and patronymic names; toponyms; and chrematonyms. The vast majority (almost 80%) of the names in the corpus can be treated as metaphoric transfers. The remaining cases can be considered word-forming derivations, mainly formed through the addition of a suffix.

KEYWORDS

cat names, felionyms, analysis, Czech language, Slovak language, Polish language

KLÍČOVÁ SLOVA

kočičí jména, felionyma, analýza, čeština, slovenština, polština

DOI

<https://doi.org/10.14712/23366591.2023.2.5>

ÚVOD

Domestikace zvířat je úzce spjata s vývojem lidstva, od kočovného způsobu života až po přechod k zemědělství. Nelze ji však chápat jako proces, jenž se uskutečňuje jen v přírodní rovině, neboť domestikace probíhá také v rovině kulturní a vždy hrála a stále hraje významnou roli v dějinách civilizace.

Mezi nejdříve zdomácnělá zvířata — vedle psa a některých druhů hospodářských zvířat jako např. koza, ovce, kuň, prase nebo kráva — patří i kočka. Teorii týkající se období, v němž byly kočky domestikovány, existuje několik, podle některých začal tento proces téměř před deseti tisíci lety, podle jiných kolem roku 6000 př. n. l. apod. (srov. např. Penar — Magiera — Klocek, 2019, s. 69–70). Postupem času se také měnila primární funkce kočky, zpočátku to díky lovení různých hlodavců byla ochrana hospodářských plodin, později získala kočka status společníka člověka, domácího mazlíčka, kamaráda na hraní, s nímž lze trávit volný čas, a dnes je dokonce často považována za člena rodiny. Povýšení kočky v hierarchii mezidruhových vztahů, ve společnosti, v sociální skupině, již je rodina, vedlo také ke změně v rovině komunikační a kočka se stala komunikačním partnerem člověka.

Tato studie se zaměřuje na pojmenování jednoho z nejoblíbenějších a nejčastěji chovaných druhů domácích zvířat — koček. Jejich osudy byly v průběhu staletí velmi rozmanité. Lze zde zmínit alespoň starověký Egypt, v němž byly kočky předmětem uctívání a byly považovány za posvátná zvířata. Zato ve středověku, zejména v době papeže Řehoře IX., se s nimi zacházelo jako s ďábelskými či magickými stvořeními, byly mučeny a upalovány spolu s čarodějnicemi.

Provedené analýzy mají ráz srovnávací a jejich cílem je nastínit tendence v současných kočičích jménech jak z hlediska motivačního, tak i formálního.

Jak dokládají různá zoonymická šetření, většina hospodářských a domácích zvířat dostává od svých majitelů jména (viz např. Strutyński, 1993a, 1993b, 1996; Decyk, 1996; Strutyński — Warchoł, 2004; Hájková, 2009, 2010; Kvítková, 2010). Pojmenovávají jsou i některé druhy zvířat žijících v zoologických zahradách, hlavně savci, výjimečně také ptáci (viz např. Tomaszewska, 1979; Głowacki, 1992; Jakus-Borkowa, 1996), ale i zvířecí hrdinové známí z literárních děl (viz např. Głowacki, 1993; Nábělková, 1986). Vlastní jména zpravidla nemají zvířata, jež žijí ve větších skupinách, prodejních chovech a jejichž pečovatelé prostě necítí potřebu je mezi sebou odlišovat.

Tento typ *onym* se nejčastěji označuje obecným termínem *zoonyma* a v závislosti na prostředí, v němž zvířata pobývají, je možné vymezit i další subkategorie jako *ru-rozoonyma* a *urbozoonyma*. U vlastních jmen některých druhů zvířat, především těch, které byly domestikovány mezi prvními, jako např. pes, kuň, kráva, ovce, prase, se uplatňují více specifikované termíny, jež se objevují hlavně v pracích bulharských a ukrajinských onomastiků (viz Kovachev, 1987; Balkanski — Cankov, 2010; Buchko — Tkachova, 2012). Za zmínku stojí také nejednotná terminologie týkající se kočičích jmen. Ve vědeckých studiích byly pro označení vlastních jmen koček a kocourů zaznamenány následující termíny: bulharský *галоним*, jehož základem je řecké slovo *γαλή* (viz Kovachev, 1987, s. 184), ukrajinský *феліонім* s původem latinským [*felis*]¹ (Buchko — Tkachova, 2012, s. 185) a ještě jeden bulharský *фелисоним* (Balkanski — Cankov, 2010, s. 474),² s jehož latinkou psanou variantou (*s -um* na konci) — *felisony-*

1 Ukrajínští jazykovědci definují termín *феліонім* takto: „(від лат. felis “кішка”; англ. feline) — від зооніма, кличка, власна назва кішки, kota, напр. Мурчик, Онікс, Тигр, Філімон“ (Buchko — Tkachova, 2012, s. 185).

2 V encyklopedii bulharské onomastiky pera Todora Balkanského a Kirila Cankova nacházíme následující definici termínu *фелисоним*: „Име на котка като вид зооним: котешко

mum — je možné se setkat ve slovenských a českých publikacích (Odalos — Vallová, 2020, s. 177; David — Klemensová — Místecký, 2022, s. 45). Navíc Dmytro Buchko a Nataliya Tkachova ve svém slovníku uvádějí i anglický ekvivalent *felinonym* (Buchko — Tkachova, 2012, s. 185). Bohužel se ani jeden ze zmíněných termínů v mezinárodní zoonomastické terminologii trvale neujal. V současné onomastice lze pozorovat snahu zaměřenou k systematizaci terminologie.³ Spíše se odstupuje od znásobování vědeckých termínů a pojmů. Avšak s ohledem na postavení kočky v lidském životě, kde vedle psa patří k nejmilovanějším domácím mazlíčkům a přátelům člověka, autorka této studie termín *felionymum* přijímá a také ho doporučuje používat v pracích věnovaných pojmenování koček a kocourů.

Kočíčí jména byla zkoumána v rámci jiných zoonomastických výzkumů, jejichž předmětem bylo pojmenování různých druhů zvířat, především těch hospodářských a domácích, ale i exotických nebo literárních. Zajímavé materiály na toto téma — teoretické i analytické — přináší mj. dva konferenční sborníky 12. *slovenská onomastická konferencia a 6. seminár „Onomastika a škola“* (1996) a *Systemy zoonimiczne w językach słowiańskich* (1996), monografie (viz Strutyński 1996) a vědecké články (viz např. Tomaszewska, 1979, 1998; Strutyński — Warchoń, 2004; Hájková, 2009, 2010; Kvítková, 2010). Studií, jež by se zabývaly (téměř) výhradně kočíčími jmény, je poměrně málo. Zájem o tuto problematiku v 60. letech 20. století projevil Jaromír Spal (Spal, 1966), jenž psal o jménech koček (a psů). K dalšímu pokračování výzkumu kočíčího pojmenování dochází až koncem minulého století a v prvních dvou dekádách století našeho. Krystyna Nowik se zaměřila na jména koček (městských a vesnických) z oblasti Opolska (Nowik, 1996), zatímco Czesław Kosyl prozkoumal kočíčí jména v krásné literatuře na pozadí uzuální zoonymie (Kosyl, 1996/1997, 1998). V průběhu posledních dvaceti let byly publikovány články týkající se jmen čistokrevných koček (Tomaszewska, 2001), obecných poznámek o procesu pojmenování a humanizaci, antropomorfizaci koček a psů (Rzetelska-Feleszko, 2006) a také jmen kočíčích jedinců žijících v městských aglomeracích a v městských domovech (Lojek, 2017). Lze poznamenat, že polský zoonomastik Stefan Warchoń věnoval třetí díl vícesvazkového lexikografického zpracování s názvem *Słownik etymologiczno-motywacyjny słowiańskiej zoonimii ludowej* vlastně jménům koček a psů (Warchoń, 2011).

MATERIÁL A METODY

Materiál pro studii byl získán pomocí internetového dotazníku koncem roku 2020 a začátkem 2021. Formulář byl distribuován mj. na sociálních sítích a ve skupinách milovníků koček. Dotazník obsahoval deset otázek. První čtyři otázky se vztaho-

име: Михал, Роксана, Моника, Петкан, Страша. // типични за българите фелисоними: Писан, Писана, Мърко, Маца; — лат. felis ‘котка’” (Balkanski — Cankov, 2010, s. 474).

3 Činnosti zaměřené k systematizaci a sjednocení mezinárodní onomastické terminologie provádí např. terminologická skupina ICOS. Dříve usilovali o sjednocení slovanské terminologie autoři *Základní soustavy a terminologie slovanské onomastiky* (1973; *Основен систем и терминологија на словенската ономастика*, 1983).

valy k majiteli zvířete: zjišťovaly jeho pohlaví, věk, město, ve kterém bydlí, a dosažené vzdělání. Dalšíh šest dotazů se týkalo kočky — jejího pohlaví a rasy, jména a motivace jeho vzniku, používání dalších jmen, jimiž je kočka oslovována, a také motivací těchto pojmenování. V případě, že dotazovaný neměl kočku, ale do budoucna si naplánoval její adopci nebo koupi, byl požádán o uvedení jména spolu s důvodem, proč ji tak chce pojmenovat. Ve dvou posledních dotazech měli respondenti za úkol uvést tři kočičí jména, která jsou podle nich typická, a určit, co by takové jméno mělo charakterizovat. Počet vyplněných a zpět zaslaných dotazníků nebyl ve sledovaných jazycích stejný, nebyl také totožný s počtem získaných felionym, a navíc některé dotazníky nebyly kvůli chybějícím nebo neúplným údajům využity.⁴ Přijatý výzkumný vzorek tvoří 330 kočičích jmen, 110 v každém zkoumaném jazyce.

Motivačně-sémantická klasifikace je založená na reálném motivačním zdroji, což znamená, že občas není motivace pojmenování uvedená dotazovaným totožná s etymologií daného jména. Takový přístup docela často odráží preference i záměry majitele zvířete a zařazení felionyma ke vhodné motivační skupině záleží jen na názoru, představě a kreativitě nominátora.

Získaný materiál řadím, podle druhu a množství motivačních zdrojů, do tří tříd. První třída zahrnuje felionyma motivovaná nepřímo, což znamená, že motivace jména není přímo spojená s kočkou, nevztahuje se k žádným jejím vnitřním nebo vnějším vlastnostem, a ani s ní souvisejícími okolnostmi. Do druhé třídy patří felionyma motivovaná přímo, jež lze chápat jako protiklad dříve zmíněné třídy s nepřímou motivací. Ve třetí — poslední — třídě se nacházejí felionyma, v jejichž procesu pojmenování využil nominátor několik motivačních zdrojů, tzv. s více motivacemi (viz Kołodziej, 2019; srov. Strutyński, 1996). První dvě třídy se dále rozdělují na jednotlivé skupiny, ve třetí zmíněné třídě se mohou vyskytovat jak přímé, tak nepřímé motivační zdroje. Zatímco ve třídě felionym motivovaných nepřímo jsem zavedla základní členění na felionyma s motivací propriální, felionyma s motivací apelativní a felionyma s motivací propriální nebo apelativní, ve třídě felionym motivovaných přímo je základní členění založené na hlavním zdroji přímé motivace, bez dalšího rozdělení na jména, jež byla utvořena z proprií a apelativ, a to především za účelem vyhnout se zmnožování dalších podřazených skupin. Je třeba poznamenat, že navrhované vyčlenění motivačních skupin je určeno množstvím a kvalitou získaného materiálu. Nelze vyloučit, že jiná, rozsáhlejší, výzkumná onymická základna by mohla odhalit ještě další tendence v tomto pojmenování a motivační třídy nebo skupiny by se mohly vyznačovat jinou produktivitou. Z prostorových důvodů prezentuji jen některá felionyma spolu s jejich motivacemi sdílenými respondenty. Jména, jež nebyla uvedena v níže prezentovaném přehledu, budou částečně zmíněna v analýze materiálu.

Schéma navrhované v tomto příspěvku vypadá takto:

⁴ Celkem jsem shromáždila 381 dotazníků: 119 českých, 127 slovenských a 135 polských, z čehož jsem kvůli chybějícím údajům vyřadila 21 dotazníků českých, 31 slovenských a 33 polských.

I. Felionyma motivovaná nepřímou

I.1. s motivací propriální

I.1.1. v podobě bionym

I.1.1.1. antroponym

I.1.1.1.1. jmen a/nebo příjmení postav známých z televize, filmu, literatury, pohádek, písní apod.

čes. např. **Jája** (ka⁵) — „s jejím bratrem Pájou mají jména podle postav z večerníčku“, **Ralf** (k⁶) — „podle hlavní postavy nádherné knihy a filmu *Ptáci v trní*“, **Scarlett** (ka) — „jméno hrdinky ze stejnojmenného televizního filmu *Scarlett O’Harová*. Ten film milovala moje zesnulá maminka“;

slov. např. **Bobo** (k) — „inšpirované postavou zo seriálu *Profesionáli — Boborovský*“, **Elza** (ka) „podľa rozprávky *Ladové kráľovstvo*“, **Frankie** (ka) — „inšpirované postavou zo seriálu *Simpsonovci — Frankie the Squealer*“;

pol. např. **Arya** (ka) — „z *Gry o tron*“, **Jimmy** (k) — „zdrobnienie od James, na cześć agenta Jej Królewskiej Mości“, **Thor** (k) — „to bracia⁷, szukałam powiązanych imion z Marvela“;

I.1.1.1.2. jmen/příjmení/pseudonymů známých historických a současných osobností

čes. např. **Harry** (k) — „podle anglického prince“, **Kimi** (k) — „pilot formule 1 Kimi Räikkönen“, **Melodyček** (k) — „mysleli jsme, že je to holčička, a je známo, že Johnny Depp má dceru jménem Lily Rose Melody, což se mi vždy líbilo, proto tedy Melody, tak je to nakonec Melodyček“;

slov. např. **Billie** (k) — „podľa speváka kapely Green Day“, **Nelka** (ka) — „je to rodná mačka, meno si presadil brat, ktorý v tom čase fandil speváčke-herečke Nele Posickovej, ktorá sa v tom čase dostávala do povedomia“, **Vilma** (ka) — „tiež podľa kubánskej revolucionárky⁸“;

pol. např. **Kira** (ka) — „córka Gałczyńskiego“, **Murakami** (k) — „jest to nazwisko japońskiego pisarza, który umiłowal sobie koty“, **Tryfon** (k) — „od św. Tryfona, patrona wina i ogniska domowego w prawosławnych kulturach bałkańskich“;

I.1.1.1.3. jmen/příjmení/přezdívek příbuzných a známých chovatele zvířete

čes. **Staniček** (k) — „podle mého kamaráda“;

slov. **Terinka** (ka) „meno po manželovej starenke“;

pol. **Genowefa** (ka) — „imię sąsiadki z domku obok, która całuje naszego kota, jak tylko wejdzie na jej posesję“;

I.1.1.1.4. jmen/příjmení/přezdívek chovatele zvířete

čes. **Kaplan** — „jméno předchozího majitele“, **Monýsek** (k) — „podle jména majitelky“;

5 Zkratku ka používám pro označení kočky.

6 Zkratku k používám pro označení kocoura.

7 Druhý kocour se jmenuje Loki.

8 Jedná se o Vilmu Espín Guillois — kubánskou revolucionárku, nazývanou „první dámou Kuby“, manželku kubánského prezidenta Raúla Castra.

slov. Mikulík (k) — „je to moje priezvisko, oslovujem ho tak skôr vtedy, keď na neho kričím alebo keď je zlý“;

I.1.1.2. v podobe zoonym

I.1.1.2.1. jmen zvířat známých z televize, filmu, literatury, pohádek, písní apod.

čes. Ďubalík (k) — „inspirace filmem *Fantastická zvířata*, kde se jedno ze zvířat jmenovalo Dugalík“, **Fifinka** (ka) — „podle postavičky z pohádky“, **Muf** (k) — „Podle krásných starých slovenských kreslených večerníčků o kocourech Pufovi a Mufovi“;

slov. Džez (k) — „pomenoval ho môj 4-ročný vnuk podľa kreslenej rozprávky o poštárovi Patovi a jeho kocúrovi Jessovi (v anglickom jazyku)“, **Felix** (k) — „podľa básne Jána Smreka *Malovaná abeceda* — písmeno X „ako kocúr Felix, preskakuje cez X“, **Puf** (ka) — „z rozprávky Puf a Muf“;

pol. např. **Cywil** (k) — „jestem policjantem i pamiętam serial *Przygody psa Cywila*, więc czemu nie ‘kot Cywil’“, **Filemon** (k) — „z dobranocki o kocie o tym imieniu¹⁰“, **Kleo** (ka) — „kotka z książki *Kleo i ja*“;

I.1.1.2.2. typických zvířecích jmen

slov. Micka (ka) — „chceli sme typické meno pre mačky“, **Muro** (k) — „meno pre kocúra“;

pol. Puszek (k) — „jak kot to Puszek, a kotka Puszka, klasyczne imiona kocie“;

I.1.1.2.3. jmen zvířat patřících příbuzným, známým nebo jmen proslavených zvířat

čes. Armína (ka) — „podle kamarádky psa jménem Armin“, **Lajka** (ka) — „bílá kočka má jméno po prvním psu kosmonautovi“;

slov. Mosúrko (k) — „meno podľa kamarátkinho kocúrika“, **Moši Moši** (ka) — „podľa kamoškinej mačky“;

pol. Tymon (k) — „tak ma na imię kot koleżanki ze studiów“;

I.1.1.2.4. jmen spojených s rodinnou tradicí pojmenování

čes. např. **Kokyna** (ka) — „Historicky se v naší rodině dává toto jméno kočkám, kocourům pak Kokouš“, **Macík** (k) — „Každý náš kocour se tak jmenuje“, **Micinka** (ka) — „Tradice v rodině“;

slov. např. **Bonka** (ka) — „dostala meno po mačičke, ktorú sme mali kedysi dávno“, **Muro** (k) — „Každý kocúr bol vždy Muro“, **Rudo** (k) — „už sme mali takého kocúra“;

pol. **Kitka** (ka) — „każda kotka w naszej rodzinie nosiła to imię“, **Luna** (ka) — „wszystkie zwierzęta mają imiona zaczynające się na L — L jak Luna“, **Mruczek** (k) — „imię po dawnym kocie, taka tradycja“.

9 Fifinka je fenka z komiksu Čtyřlístek.

10 Jedná se o večerníček *Przygody kota Filemona*, který byl vyslán v polské televizi na přelomu 70. a 80. let 20. století.

I.1.2. v podobě toponym¹¹**I.1.2.1. geonym****I.1.2.1.1. oikonym**

pol. Sofia (ka) — „od nazwy stolicy Bułgarii ☺ Koty są rodzeństwem, a Bałkany są nam (mojej rodzinie) bliskie zawodowo, kulturowo i prywatnie“;

I.1.2.1.2. hydronym

slov. Fid'ulka (ka) — „od jazierka“;

I.1.2.1.3. nesonym

čes. Bali (k) — „podle krásného ostrova“;

I.1.2.2. kosmonym

pol. Luna — „od Księżycy“;

I.1.3. v podobě chrématonym**I.1.3.1. pragmatonym**

čes. např. **Gambrinus** (k) — „Naše oblíbené nápoje¹²“, **Romeo** (k) — „mám ráda Alfya Romeoa a máme ještě kočku Alfu“, **Tingle-Tangle** (ka) — „podle ovocného tabáku do vodní dýmky, který máme s partnerem nejraději“;

slov. Majko (k) — „podľa paštéky Hamé“;

pol. Camiś (k) — „narzeczony nazwał go na cześć ulubionego samochodu“;

I.2. s motivací apelativní**I.2.1. v podobě druhových/rodových názvů rostlin**

pol. Brunia (ka) — „nazwa rośliny“;

I.2.2. v podobě názvů předmětů, vytvořů, materiálů, věcí apod.

pol. Beza (ka) — „bo siostra kucharka chciała koniecznie coś związanej z jedzeniem“;

I.3. s motivací propriální nebo apelativní**I.3.1. kalendářní názvy¹³**

čes. např. **Cipísek** (k) — „dle kalendáře na netu“, **Julinka** (ka) — „podle kočičího kalendáře“;

slov. Arlo (k) — „hľadala som v zozname zvieracích mien a toto ma oslovilo“;

11 Za komentář stojí i vzájemné vztahy termínů toponymum, geonymum, kosmonymum. V *Novém encyklopedickém slovníku češtiny* se v rámci abionym (vlastních jmen neživých objektů a jevů) vyčleňuje toponyma (vlastní jména zeměpisná, geonyma), kosmonyma a chrématonyma (viz Pleskalová, 2017a; také Pleskalová, 2017b). Rudolf Šrámek řadí toponyma a kosmonyma do plánu geonymického, v tomto pojetí jsou termíny toponymum a kosmonymum podřazené termínu geonymum (Šrámek, 1999, s. 16). Existují i jiná členění, podle nichž jsou k toponymům řazena i kosmonyma (viz Šmilauer, 1976, s. 110).

12 Druhá kočka je pojmenována Tokaj.

13 Kalendářní názvy jsou jména, jež se vyskytují v různých kalendářích (internetových a tištěných) s lidskými nebo zvířecími jmény a také s lexikem, týkajícím se zejména zvířat, které se v takových kalendářích objevuje.

I.3.2. rodokmenové názvy

čes. *Liam Thermolite* (k) — „jméno dostal v mateřské chovné stanici Thermolite bengals“;

slov. např. *Damon* (k) — „rodokmeň, CHS¹⁴“, *Paula* (ka) — „má ho z rodokmeňa“;

pol. např. *Aurora* — „rodowodowe“, *Demolka* — „kotka musiała mieć imię na literę D ze względu na miot, jest kotką rasową, nazywa się Demolka“;

I.3.3. hobbystické názvy

čes. *Shio* (čteno Šio) (k) — „je to japonské jméno, s mou oblibou Japonska celkově.“

Krom jiného je to jméno, které nemá ženský ani mužský rod a při pojmenování náležného kotěte, to bylo ideální“;

slov. *Devil* (k) — „panička má rada satana, tak aj mačka musí byť Devil“.

II. Felionyma motivovaná přímo

II.1. s motivací vnitřní

II.1.1. vnější vlastností zvířete

II.1.1.1. velikostí, tloušťkou, ochlupením

čes. např. *Chloupek* (k) — „je hodně chlupatý“, *Ludvík* (k) — „podle rozčuchané srsti, podobnost se známým portrétem Ludwiga van Beethovena“, *Špagetka* (ka) — „protože jako kotě byla dlouhá“;

slov. např. *Fluffy* (ka) — „podľa srsti“, *Myšička* (ka) — „bola malinká a vtierka“, *Yumi* (ka) — „jeden z významov je ‚krásá‘. Bola to najkrajšia a najväčšia mačička z vrhu“;

pol. *Laska* (ka) — „mąż ją tak nazwał, gdy wziął ją na ręce. Podobno dlatego, że smukła była“, *Miška* (ka) — „przez miękką sierść, idealną do przytulania jak misia“, *Puszysław* (k) — „motywacją imienia był jego wygląd, ma takie puszyste futro“;

II.1.1.2. způsobem pohybu, dovednostmi

čes. *Šlapík* (k) — „neustále šlapal“, *Závodnice* (ka) — „běhá hrozně rychle“;

pol. *Torpeda* (k) — „jest strasznie szybki“;

II.1.1.3. zbarvením těla/srsti nebo jeho části

čes. např. *Grisina* (ka) — „kočka je šedivá. ‚Gris‘ ve francouzštině znamená ‚šedý‘“, *Mourinka* (ka) — „podle mouratobílého kožíšku“, *Tečka* — „kvůli zbarvení mezi ušima. Byla celá bílá, jen měla šedou skvrnu mezi ušima. Po prvním roce života ale skvrna postupně vypelichala“, *Semík* (k) — „když se narodil, měl na zádech 3 kulaté skvrny, jako semafor“, *Šmudlík* (k) — „bezdomovec, který žil několik let v křoví a chvíli trvalo, než se jeho bílý kožíšek vyčistil“;

slov. např. *Angelo* (k) — „V čase, keď sa kocúr objavil, mali deti v telefóne virtuálne mačky, s ktorými sa hrali. Kocúr sa volal Tom, mačka Angela. Deťom sa páčilo meno Angelo, lebo kocúr je biely a ako malý bol anjeliik“, *Bodka* (ka) — „bodka na

14 CHS — chovná stanica.

kożuchu“, **Ginger** (ka) — „podľa farby srsti“, **Neffy** (ka) — „má meno podľa Nefer-titi — má pri očiach čierne pásiky, ktoré nám pripomínali Nefertiti“, **Tigi** (ka) — „lebo bola tigrovaná“;

pol. např. **Bzar** (k) — „to po maltańsku pieprz, a kot jest czarny“, **Karbon** (k) — „ponieważ jest czarny, a węgiel to po łacinie carboneum. Chciałam ambitniejsze imię niż Puszek czy Mruczek“, **Niko** (ka) — „ponieważ postać w grze jest kameleonem, a ona jest trójkolorowa“, **Śnieżka** (ka) — „ma białe futerko“, **Warna** (ka) — „bo jest czarna, miało się kojarzyć z Bułgarią, a jedna z teorii mówi, że nazwa bułgarskiego miasta Warna pochodzi od wran, czyli czarny“;

II.1.1.4. druhovým/rodovým názvem zvířete, vnější podobností se zvířetem/tvorem svého nebo jiného druhu

čes. např. **Bengie** (k) — „je napůl bengálský“, **Gyzmo** (ka) — „je to jméno mazlíčka z filmu *Gremlins*, naše kočička vypadala úplně stejně. Měla velké uši a malou hlavu“, **Kocour** (k) — „prostě kocour :)“;

slov. **Kitty** (ka) — „lebo to v angličtine znamená mačička“, **Miško** (k) — „pozrela som sa naňho a vyzeral ako miško“;

pol. **Pers** (k) — „to był wybór oczywisty, imię kota powinno w jakiś sposób wskazywać na jego pochodzenie, rasę, charakter. W tym wypadku kierowałam się rasą“, **Sfinks** (k) — „kot rasy sfinks“;

II.1.1.5. charakteristickou částí těla, zvláštními znaky

čes. např. **Fousek** (k) — „má dlouhé hmatové fousky“, **Moody** (k) — „pojmenovali ho na veterině kvůli stavu očí jak vypadaly, když byl nalezen (profesor Moody inspirované *HP*¹⁵)“, **Žižka** (k) — „má jedno oko“;

slov. např. **Krivka** (ka) — „má krivú labku, asi po úraze“, **Ňufinka** (ka) — „má krásny ňufáčik“, **Paco** (k) — „lebo bol čierny a mal biele labky = packy“;

pol. **Kadilop** (k) — „kot ma 6 palców, tzn. ma schorzenie zwane polidaktylią“, **Pirat** (k) — „jak był malutki, to stracił oczko“;

II.1.2. vnitřní vlastností zvířete

čes. **Capitan** (k) — „je to prostě šéf a vůdce“, **Chilli** (ka) — „je pěkně vostrá“, **Lady** (ka) — „nosí se jak dáma — nyní — u koťátka to tedy bylo jako lady :)“;

slov. např. **Alexander Veľký** (k) — „prišiel k nám malý, kilový, ale hneď spacifikoval veľkého 6-kilového, choval sa ako veľký panovník“, **Mozzie** (ka) — „podľa postavy zo seriálu, ktorá povahovo sedí na moju malú dračicu ☺“, **Šalo** (k) — „lebo bol hyperaktívny, šalel sa“;

pol. **Alicja** (ka) — „kotka jest głucha, więc Alicja jest zawsze w ‘Krainie Czarów’ :)“, **Kumam** (k) — „to jest mądry kocur, widać po jego zachowaniu i reakcji, tak jakby mi odpowiadał, kiedy do niego mówię — ‘kumam gościu’ :D“, **Szatan** (ka) — „bo dużo ‘szataniła’, kiedy była malutka:)“;

15 HP — film/kniha Harry Potter.

II.1.3. názvy temporálními, určujícími věk nebo období rozmnožování

pol. Babuszka (ka) — „wzięliśmy ją ze schroniska, była tam najstarsza, taka porzucana, biedna, babuszka, babuleńka“, **Gówniak** (k) — „no jest młodziutki, to główny motyw“;

II.1.4. názvy zvukomalebnými

čes. Mňoukalina (ka) — „když nám ji hodili přes plot, tak mňoukala ‚mia, mia‘“, **Prskavka** (ka) — „od mala pořád prskala“, **Vrnil** (k) — „nahlas vrní při pohlazení“;

slov. Pipko (k) — „na začiatku bol urečnený“, **Sirena** (ka) — „pritulala sa k nám a mravcala ako sirena“;

pol. Mruczysława (ka) — „od tego, że mruczy“, **Staszek** (k) — „miauczał jak Soyka“;

II.2. s motivací vnější

II.2.1. názvy vzpomínkovými a narozeninovými

čes. např. **Matěj** (k) — „nalezen na den, kdy měl Matěj svátek v kalendáři“, **Mickey** (k) — „přivezli jsme ho v mikině“, **Yuki** (ka) — „dcera chtěla Sněženu/Snížek, Yuki je japonsky sníh, což byl pro partnera kompromis. Našli jsme ji za mrazivého dne v lese a zachránili, tak proto“;

slov. např. **Fanuš** (k) „pomenovali ho rodičia, zrejme ako odkaz na darcu; hypokoristikum od mena František“, **Geronimo** (k) „meno z depozitu, podľa vodáckeho centra, kde sa našiel“, **Kubo** (k) — „priviezli sme si ho z obce Jakobov“;

pol. např. **Filutek** (k) — „pierwotnie Flutek — bo gdy był brany z podwórka, to był zakatarzony i miał w nosie ‚glutka‘“, **Fuks** (k) — „bo spędził w schronisku tylko dwa dni“, **Wacław** (k) — „do zwierząt podchodzę bardzo emocjonalnie i traktuję je jak członków swojej rodziny, stąd takie ludzkie imiona, to akurat na pamiętkę dziadka“;

II.2.2. názvy prácimi, vztahujícími se také k těžkému období zvířete

čes. Hope (ka) — „jelikož dostala naději, že může mít krásný život. A též nám dala naději, že i přes všechno, co se děje, může mít bezmeznou lásku“;

pol. Feliks (k) — „adoptowany ze schroniska z depresją. Felix z łaciny oznacza szczęśliwy, imię wybrane na zasadzie przeciwieństwa“;

II.2.3. názvy matro- a patronymickými

slov. Lisenka (ka) — „meno po jej maminke“;

II.2.4. názvy spojenými se zvířecím příslušenstvím

pol. Trixie (ka) — „nazwa nadana po zabawce dla kotów“;

II.2.5. názvy pragmatickými

čes. např. **Momo** (ka) — „chtěla jsem krátké, zapamatovatelné jméno a navíc kočička naprosto sedí :)“, **Suzi** (ka) — „kočka by měla mít ve jméně nějakou sytavku, lépe na ni slyší“, **Šmoulinka** (ka) — „zjistili jsme, že dobře slyší na výrazná písmena¹⁶“

jako např. **š**“, **Žofie** (ka) — „domníváme se, že jsou-li ve jménu hlásky ž, š, č, kočka na jméno lépe slyší“;

šlov. např. **Bobo** (k) — „jednoduchosť, ľahké na zapamätanie“, **Miňo** (k) — „keď sme ho vzali z ulice, mysleli sme, že je to mačka, reagovala na volanie Miňa, tak sme to iba jemne pozmenili a je to Miňo“, **Timko** (k) — „nechcela som príliš exotické mená, skôr jednoduchšie. Chcela som kratšie mená vyvolávajúce vo mne pozitívny zvuk a pozitívnu emóciu, také, pri ktorých sa dá aj ľahko vytvoriť slovenská zdobnenina“;

pol. **Charlie** (ka) — „chciałam, żeby imię było dźwięczne, żeby kot na nie reagował, żeby moja teściowa nie wymyślała głupich zdrobnień, podoba mi się, że jest uniwersalne dla chłopca i dziewczynki“, **Mila** (ka) — „krótkie, sympatycznie brzmiące“, **Mimi** (ka) — „zawsze reagowała na mimimimimi“;

II.2.6. názvy zábavnými, které jsou projevem hry se slovy, ironie

čes. **Čočka** (ka) — „protože se to rýmuje s kočka“, **Kryštof** (k) — „přijel v nákladáku s cementem na stavbu našeho domu. Asociovalo nám to Helenu Růžičkovou v Saxoně (*Dívce na koštěti*), jak vyprávěla Hrušínskému, že Kryštof Kolumbus přijede lodí, vodovodem“, **Sněženska** (ka) — „ironie, je černá“;

šlov. **Bum Bum** (k) — „vymyslel to môj partner, malo to vyjadrovať, že pôjde o mohutného kocúra. Dotyčný však do tejto predstavy nedorástol“, **Pačmaga** (ka) — „chceli sme jej dať meno-nadávkú, ale takú vhodnú pre slovenskú mačku“;

pol. np. **Ferdek Niezły** (k) — „przygarnięty jako nasz drugi kot, musiał otrzymać imię dwuczłonowe podobnie jak pierwszy. W fundacji był Fredkiem, więc przemianowaliśmy go na Ferdka, a na nazwisko otrzymał „Niezły“, żeby było pomiędzy Ferdkiem Kiepskim a Ferdynandem Wspaniałym. Zawsze przy nadawaniu kotom imion staramy się o jakieś gry słów“, **Natenczas Wojski** (k) — „adoptowany był z jednej schroniskowej klatki z kotką, dla której wymyśliśmy imię Dziecielina Pała -> postanowiliśmy pójść dalej tropem powszechnie nieprawidłowo rozumianych fragmentów *Pana Tadeusza*. I odkąd nasz pierwszy kot lata temu dostał imię i nazwisko, wszystkie koty nazywamy dwuczłonowo“;

III. Felionyma s více motivacemi

čes. např. **Čertinka** (ka) — „je celá černá a nezbedná jak malý čertík“, **Hamilton** (k) — „Alexander Hamilton — jeden z otců zakladatelů v USA a muzikál *Hamilton* na Broadwayi, který jsme s přítelem viděli před pořízením kocoura“, **Mína** (ka) — „1. postava z knihy *Drákula*, 2. jméno dobře zní, je jemné a krátké“, **Mourisak Afrin von Schwarzenberg** (k) — „Afrina dostal v útulku, je to okres v Sýrii. Já jsem přidala Mourisak von Schwarzenberg, protože se chová jako šlechtic a pomalu a rozvážně se pohybuje a pomalu přemýšlí nad všem kolem...“, **Slovenská potvora** (ka) — „nemazlí se, škrábe, přivezli jsme si ji ze Slovenska“, **Topinka** (ka) — „příteľův nápad, chtěli jsme něco vtípného, roztomilého a českého a tato kočička je zíhaná podobně jako topinka“;

slov. např. **Beethoven** (k) — „černý, pod krkom má biely fliačik a často mraučal¹⁷“, **Garfield** (k) — „oranžový a veľký, aj keď nie tučný ako v rozprávke“, **Juro** (k) — „chceli sme také meno, v ktorom je písmenko „r“ a odzrkadľuje povahu šaľa“, **Maitilda** (ka) — „má na čele písmeno M, trochu Roald Dahl, ale meno sa nám páči všeobecne“, **Sisa** (ka) — „meno podľa rodokmeňa rodičov — dôvod cisárovná Sisi (krásna a mocná)“;

pol. např. **Catarynka Prus-Głowacka** (ka) — „kotka adoptowana jako niewidoma (pozbawiona brutalnie gałek ocznych). Imię, jak wszystkie kocie imiona u nas, musiało być dwuczłonowe. Ponieważ dwa adoptowane wcześniej koty dostały imiona literackie, również tutaj starałam się znaleźć jakieś nawiązanie i padło na *Katarynkę* Bolesława Prusa, w której występowała niewidoma bohaterka. Ponieważ to kot, mamy CATarynkę. A ponieważ Prusa prawdziwym nazwiskiem było Głowacki, to Catarynka otrzymała oba te nazwiska (dodatkowo Głowacka to panięskie nazwisko mamy mojego męża, więc kotka ma je niejako po babci)“, **Czarus** (k) — „bo czarny i czarujący“, **Koffie** (k) — „po niderlandzku kawa. Imię nadałam, ponieważ kocham pić kawę. A mój kot jest koloru czarnego“, **Mango** (ka) — „to nazwa i polska, i holenderska, łatwe jest to zarówno dla Polaków, jak i Holendrów. Miałam kiedyś kota, który nazywał się Kiwi. Chciałam, aby moje koty miały imiona od owoców“, **Pirat Tatar** — „kot trafił do nas z fundacji już jako jednooki Pirat, a że miał umaszczenie czarno-białe, skojarzył się komuś z krówką, a ta z wołowiną. Ów ktoś wówczas powiedział, że z wołowinki należy zrobić tatar, więc Pirat dostał na nazwisko Tatar“.

ANALÝZA

Nejproduktivnější motivační třídou v získaném materiálu jsou felionyma motivovaná přímo (53,3 %), na druhém místě se umístila felionyma s motivací nepřímou (36,4 %), nejméně početná je třída vícemotivovaných kočičích jmen (10,3 %). Z provedené analýzy vyplývá, že západoslovanští respondenti jako motivační zdroj pojmenování svých koček nejčastěji vybírají: zbarvení těla/srsti nebo jeho části (13,9 %), dále *ex aequo* velikost, tloušťku, osrstění // názvy pragmatické (6,7 %), pak zase *ex aequo* jména a/nebo příjmení postav známých z filmu, literatury, písní // názvy vzpomínkové a narozeninové (5,8 %), vnitřní vlastnosti zvířete (5,5 %), jména/příjmení/pseudonymy historických a současných osobností (5,2 %), jména postav mytologických a fantastických stvoření (4,5 %), *ex aequo* jména spojená s rodinnou tradicí pojmenování a jména zvířat známých z filmu, literatury, písní apod. (3,9 %). Lze konstatovat, že motivací pro výběr kočičího jména jsou zřídka kategorie toponymické, jako například oikonyma, hydronyma, oronyma, urbanonyma, a dále chrématonymické. V případě motivací bionymy, tedy antroponymy a zoonymy, jsou nejméně frekventované pojmenovací zdroje v podobě jmen/příjmení/přezdívek příbuzných, známých maji-

¹⁷ Ludwig van Beethoven je velmi často zobrazován jako muž s tmavými/černými vlasy, v černém fraku a bílé košili s velkým límcem. Vzhled zvířete asocioval majiteli Ludwiga van Beethovna.

tele zvířete a také samotného majitele, dále typických zvířecích jmen a jmen zvířat patřících příbuzným a známým pečovatele zvířete. Mezi nejméně produktivní motivační zdroje lze také zařadit názvy kalendářní, hobbystické, temporální, práci, zároveň i názvy matro- a patronymické. Stojí za povšimnutí, že ve třídě felionym motivovaných nepřímo jako pojmenovací zdroje jsou pouze stopově zaznamenána apelativa, jež se již častěji vyskytují jako základ přímých motivací.

Stejným pořadím motivačních tříd se zároveň vyznačuje materiál pocházející ze tří zkoumaných jazyků, jinou produktivitu však mají již jednotlivé motivační skupiny. Čeští dotazovaní nejčastěji pojmenovávali své kočičí přátele podle barvy těla/srsti nebo jeho části (13,6 %), dále volili vzpomínkové a narozeninové názvy (6,5 %), pak *ex aequo* jména mytologických bytostí a fantastických stvoření // jména spojená s rodinnou tradicí pojmenování // druhové/rodové názvy zvířete, vnější podobnost se zvířetem/tvorem svého nebo jiného druhu, dále *ex aequo* názvy pragmatické // jména/příjmení/pseudonymy známých historických i současných osobností (4,5 %). Motivačními zdroji, jež měly vliv na volbu a rozhodnutí slovenských nominátorů, byly: zbarvení těla/srsti nebo jeho části (19,1 %), názvy pragmatické (8,2 %), *ex aequo* názvy vzpomínkové a narozeninové názvy // jména/příjmení/pseudonymy známých historických a současných osobností (7,3 %), velikost, tloušťka, osrstění zvířete (5,5 %). V polském prostředí mezi nejproduktivnější motivace patří: velikost, tloušťka, osrstění zvířete (10,9 %), jména a/nebo příjmení postav známých z filmu, literatury, písni apod. (10,0 %), *ex aequo* zbarvení těla/srsti nebo jeho části // vnitřní vlastnosti zvířete (9,1 %) a názvy pragmatické (7,3 %).

Jedním z nejdůležitějších faktorů ovlivňujících pojmenovací proces jsou média (internet, televize, radio, reklama apod.). Díky nepřetržitému a velmi často neomezenému přístupu k internetu máme v podstatě v každém okamžiku komplexní přehled informací z celého světa, můžeme sledovat volby, politické debaty, mezinárodní jednání, kulturní a sportovní události. Navíc máme příležitost se do některých z nich zapojit a komentovat je. Je možné konstatovat, že média do značné míry utvářejí repertoár kočičích jmen zvolených našimi dotazovanými, především se jedná o volby v podobě proprií, zejména antroponym, respektive zoonym a jmen mytologických i fantastických bytostí. Felionyma s propriálním základem se vyskytují nejen v první třídě motivované nepřímo, ale i ve druhé s přímou motivací navazující na vnitřní či vnější vlastnosti zvířete nebo s ním spojené okolnosti. V materiálu jsou zaznamenána především jména a příjmení postav nebo zvířat známých hlavně z filmů, seriálů (dost často původně z literatury), řidčeji pocházejících z písni. U filmů a seriálů se jedná o novější produkce, jako například *Hunger Games (Katniss)*, různé *marvelovky (Thor a Loki)*, *Hra o trůny (Arya)*, *Ledové království (Elza, Olaf)*, *Pán prstenů (Arwen)*, ale i o ty starší, z druhé poloviny minulého století, například *Ptáci v trní (Ralf)*, *Jája a Pája, Šmoulové, Scarlett (Scarlett O'Harová)*, *Simpsonovi (Frankie)*, *Puf a Muf, Przygody kota Filemona, Przygody psa Cywila* apod. Někteří autoři jmen vybírají u přímo i nepřímo motivovaných felionym jména/příjmení/pseudonymy známých současných nebo historických osobností, mezi ně patří panovníci a členové královských rodin (*Neferneferu, Alexander Velký, Sissi, Ebbie, Harry*), politici, revolucionáři, vojenští stratégové (*Hamilton, Fidel, Vilma, Ernesto, Žižka, Czyngiz*), hudebníci, zpěváci, skladatelé (*Nelka,*

Billie, Lizzie, Ludvik, Beethoven), sportovci (*Kimmi*¹⁸), malíři (*Frida*), spisovatelé (*Emil, Murakami*), svatí a mučedníci (*Tryfon*). Stojí za zmínku, že se v analyzovaném materiálu vyskytla i jména dětí známých osobností, respektive dcery herce Johnnyho Deepa (*Melody* — *Melodyček*) a dcery polského básníka Konstantého Ildefonse Gałczyńskiego (*Kira*). Samozřejmě nechybějí i jména mytologických bytostí (např. *Isis*), démonů (např. *Belfegor*) a magických stvoření (např. *Behemot*), což nepřekvapuje, neboť v minulosti se kočky považovaly za společnice čarodějů i čarodějnic, věštců i věštkyň a také za dáblská zvířata, spojená s černou magií, podsvětí a posmrtným životem. Respondenti se však ve svých volbách omezili pouze na božstva a jejich zvířata pocházející z egyptské (např. *Anubis, Isis*), řecké (*Adonis*) a severské mytologie (*Freyja, Bigul, Trigul*). V žádném z komentářů se neobjevil odkaz na staroegyptskou kočičí bohyni Bastet, jejíž jméno bylo zaznamenáno například v jiném autorčině výzkumu týkajícím se pojmenování pouze českých koček. Zajímavým jevem je přítomnost jmen jako např. *Jája a Pája, Muf a Puf, Tom a Jerry, Jacek a Agatka, Filemon a Bonifacy*, a také pojmenování koček jmény patřícím k danému sémanticko-motivačnímu poli, jako např. *Topinka a Rozinka, Špagetka a Čedar* (jídlo), *Gambrinus i Tokaj* (alkoholické nápoje), *Želízka a Plastika* (kovy a plasty) (srov. Tomaszewska, 2001). Jak již bylo řečeno, některá felionyma motivovaná přímo vznikají i z jiných vlastních jmen. Na výběr těchto jmen mají také vliv média, především seriály a reklama, tady je možné zmínit například jména postav nebo zvířat z filmů, počítačových her (*Elsa, Garfield, Niko*), jména známých současných a historických osobností (*Frida, Nefertiti*), pragmatonyma (*Oreo*), oikonyma (*Warna*). Neproduktivnější motivační skupinou v celém felionymickém korpusu je zbarvení těla/srsti zvířete nebo jeho části. Tento motivační zdroj je typický především pro jména hospodářských zvířat (srov. např. Pižurica, 1977). U domácích mazlíčků pobývajících v městském prostředí se také vyskytuje, ačkoliv s různou četností. V případě kočičího pojmenování je to zdroj tím zajímavější, že se kočky mohou pyšnit skoro dvaceti různými barvami srsti a pestrou škálou jejich vzorů. Navíc se u koček rozlišuje několik barev očí (6–7) (srov. Tomaszewska, 2001, s. 133; Gorgoň 2018, s. 10–35, 111–119). Zdá se, že naši dotazovaní, podobně jako v případě motivací jmény mytologických bytostí, omezili svá rozhodnutí na ty základní a nejtypičtější barvy. Nejčastěji volili černou barvu (např. *Čert, Černoško, Tuffy, Salem*), dále šedou (např. *Grisina, Shadow, Sivka*), zrzavou/ryšavou/oranžovou (např. *Ginger, Riško, Rudzik, Zrzoun*), méně často bílou (např. *Angelo, Bella, Sněžka*). Pravděpodobně je tomu tak proto, že v povědomí většiny lidí existuje kočka vlastně jako černě zbarvené čarodějné stvoření, bohužel přinášející i smůlu a neštěstí. Na druhé straně bílá barva může asociovat například albinismus, jenž je považován za nemoc nebo něco magického. Část dotazovaných vybírala jména motivovaná dvěma či třemi barvami srsti (např. *Coco, Čiernobelka, Nico, Oreo*) nebo taková, jež charakterizovala různé vzory srsti (např. *Bodka, Mourek, Semík, Tečka, Tírka*). Podle novějších vědeckých studií může mít barva kočky vliv na její povahu (Delgado — Munera — Reevy, 2012), a ná-

18 Některá jména se vyznačují variabilitou zápisu, jež může souviset buď s několika možnostmi jejich zápisu, nebo vyplývat z nevědomosti respondenta, a také z použití zápisu fonetického. Je tomu tak např. v případě jména finského sportovce Kimiho Matiasa Räikköna. Správnou variantou je tvar Kimi, však dotazovaný uvedl tvar s dvojnásobným *m* — *Kimmi*.

sledně může i ovlivnit majitele kočky při výběru jména. Ten by si nepochybně přál najít kamaráda, s nímž se sprátelí a s nímž bude komunikovat. Kočičí komunikace se však liší od komunikace se psem. Naše kočky komunikují několika způsoby: pomocí zvuků, držáním těla a pachem. Velmi důležitým způsobem dorozumívání mezi kočkami a jejich dvojnohými majiteli je zvuk. Na rozdíl od psa umí kočka mnohem více zvuků. Dalo by se říci, že každý z nich je určen pro jinou příležitost. Není však schopná naučit se rozpoznat tolik slovních povelů, kolik zvládne pes, tzn. „slovní zásoba“ kočky je 25 až 30 slov, zatímco „slovní zásoba“ psa je 6× větší — tedy až 165 slov (Rauth-Widmann, 2021, s. 112). Kočka je schopná vydávat celý repertoár zvuků: mňouká, přede, vrčí, prská, syčí apod. Zmíněná slovesa tvoří základ kočičích jmen, jež jsou v nabízené klasifikaci tříděná do skupiny felionym zvukomalebých, jako například *Mňoukalina*, *Mruczysława*, *Pipko*, *Prskavka*, *Vrníl*. Za historicky první kočičí jména lze považovat právě ta, jež byla vyjádřena onomatopoiemi, což potvrzují třeba starověké knihy z Louvru, v nichž se můžeme dočíst, že Egypťané pojmenovávali své kočky jmény jako *Mau*, *Mai*, *Maau* (Champflerry, 2018, s. 22). Na zvukomalebý základ typických českých a slovenských felionym, tzn. *Míci*, *Micka*, *Mícinka*, *Macek* a *Minda*, jež jsou tvořena z něm. citoslovce *mietz*, poukazuje zároveň Spal (Spal, 1966, s. 146). Frekventovaná jsou se v sebraném materiálu jména pragmatická, jež patří k jedněm z nejproduktivnějších zdrojů v psím pojmenování. Existuje řada příruček a průvodců obsahujících rady a tipy pro chovatele koček. Některé z nich dávají doporučení ohledně kočičího jména, podle nich by správné felionymum mělo mít přívětný zvuk, mělo by obsahovat jasné hlásky, jako např. *i*, být lichotivé a krátké. Navíc by se na kočku mělo mluvit mírně a vyšším hlasem než obvykle (viz Hofmann, 2016, s. 25; Hattori, 2022, s. 117; Rauth-Widmann, 2021, s. 21).

Ve zkoumaném korpusu kočičích jmen se objevují jak jména domácí, tak převzatá z cizích jazyků. Mezi cizojazyčnými kočičími jmény jsou to především jména anglického původu, ale ve volbách nominátorů lze pozorovat zároveň inspirace japoňštinou (*Shio*, *Yuki*, *Yumi*), němčinou (*Teufel*), maltštinou (*Bzar*), latinou (*Carbon*), francouzštinou (*Grisina*). Opakovatelnost a variabilita těchto jmen je však malá. Mezi felionyma, jež se vyskytla ve dvou jazycích, patří: *Anubis* (1×čes., 1×slov.), *Elsa/Elza* (1×čes., 1×slov.), *Feliks/Félix* (1×pol., 2×slov.), *Freja/Freya* (1×pol., 1×slov.), *Garfield* (1×pol., 1×slov.), *Ginger* (1×pol., 1×slov.), *Sissi* (1×čes., 1×slov.). Stejnou opakovatelností se vyznačují i kočičí jména zaznamenaná v jednotlivých jazycích. V českém materiálu se dvakrát opakovaly následující nominace: *Čert*, *Chilli*, *Ďubalík*, *Isis/Izis*, *Kimi/Kimmi*, ve slovenském *Bobo*, *Félix*, *Muro*, *Riško*, zatímco v polském třikrát *Luna* a dvakrát *Beza*, *Filemon*, *Tosia*.

Gramatický rod jména je ve většině případů totožný s pohlavím zvířete, tzn. jména kocourů mají nejčastěji nulovou koncovku (např. *Damon*, *Chloupek*, *Felix*) nebo jsou zakončená na *-o* (např. *Arlo*, *Oreo*, *Rudo*) a jména pro kočky obvykle končí samohláskou *-a* (např. *Bajka*, *Špagetka*, *Tirka*) nebo *-e* (např. *Koule*, *Závodnice*, *Žofie*). Z tohoto pravidla však existují výjimky, je tomu tak tehdy, když kočka dostává mužské jméno, například *Lucyfer*, *Szatan*, *Puf*. Zmíněnou koncovku *-a* občas mají také maskulina (např. *Jája*, *Pája*, *Šmoula*). Kromě toho se zároveň u felionym mužského a ženského rodu vyskytují koncovky v podobě jiných samohlásek *-i*, *-ie*, *-e*, *-y* (např. *Lili*, *Čaki*, *Jimmy*, *Fluffy*, *Ebbie*, *Hope*), a to především v případě jmen přejatých z angličtiny.

Zaznamenána jsou i pojmenování, jež se vztahují na obě pohlaví, jako např. *Charlie*, *Frankie*. Provedený výzkum ukazuje také majitelovu snahu přizpůsobit dříve zvolené jméno k pohlaví zvířete, např. *Miňo* (k) — „keď sme ho vzali z ulice, mysleli sme, že je to mačka, reagovala na volanie Miňa, tak sme to iba jemne pozmenili a je to Miňo“.

Čeští, slovenští a polští dotazovaní nejčastěji volí jména dvojslabičná (65,2 %) a trojslabičná (22,7 %). Rozhodně méně často vybírají víceslovné struktury (5,3 %) a jména jednoslabičná (3,6 %) nebo čtyř- a pětislabičná (3,2 %). Stejným frekvenčním pořadím se vyznačuje materiál pocházející z jednotlivých jazyků. Někteří respondenti pojmenovávají své kočky hypokoristiky osobních jmen jako např. *Ebbie* < Alžbeta, *Fanuš* < František, *Nelka* < Nela, *Staszek* < Stanisław, *Terinka* < Tereza. Něco málo přes 20 % analyzovaných felionym tvoří struktury odvozené, jež jsou nejčastěji výsledkem kombinace několika procesů jako přechylování, suffixace, zkracování a také alternace. Pomocí koncovek *-a* nebo *-o* vznikla například následující přechylená felionyma: *Angelo* < Angela, *Armína* < Armin, *Miňo* < Miňa, *Paco* < Packa, *Rysia* < ryš, *Žižka* < Žižko. Mezi nejproduktivnější přípony patří sufixy se základem *-k*, např. *Bielko* < biely, *Čiernobiela* < čiernobiela, *Fidulka* < Fido, *Fousička* < fousek, *Monýsek* < Monika, *Mourinka* < mourovatá, *Mufinka* < Muf, *Murka* < Muro, *Ňufinka* < ňufák, *Riško* < ryšavý, *Šmudlík* < šmudla, *Rudzik* < rudy, *Semík* < semafor. Kromě sufixů se základem *-k* se objevily i přípony například se základy *-š* (*Camíš* < Toyota Camaro), *-n* (*Grisina* < gris, *Boben* < bobky, *Zroun* < zrzavý), *-l* (*Vrnil* < vrnět). Nominátoři se často snaží napodobovat jména anglického původu, a to pomocí koncovek *-i/-y*, např. *Neffy* < Nefertiti, *Tuffy* < tuť, *Tomy* < Tom, *Tigi* < tigrovaná. Základem odvozených kočičích jmen jsou jak substantiva (např. *Čertinka* < čertík, *Ňufka* < ňufák), tak adjektiva (např. *Chloupek* < chlupatý, *Černosko* < čierny, *Mourek* < mourovatý, *Rezinka* < rezavá) a verba (např. *Mnoukalina* < mňoukat, *Prskavka* < prskat, *Šalo* < šalet sa, *Šapík* < šlapat, *Kumam* < kumač). Zkrácením byla vytvořena pojmenování jako např. *Bezi* < Bezimienina, *Bobo* < Boborovský, *Cilka* < Cecilka, *Szarlota* < Szarlotka, *Kadilop* < polidaktylia. Felionymum *Kadilop* je zároveň příkladem anagramu slova polydaktylie.¹⁹ V sebraném korpusu kočičích jmen je zaznamenán ještě jeden příklad anagramu — *Vladimir Input* — jenž vznikl změnou pořadí slabik příjmení ruského prezidenta Vladimira Putina. V kontextu probíhající války na Ukrajině je to kontroverzní, avšak zajímavý příklad, o čemž bude zmínka v další části příspěvku. Zajímavé je, že se ve felionymickém korpusu vyskytly tzn. pseudoderiváty. Tedy jazykové struktury, jež pouze zdánlivě připomínají proces odvozování. U takových jmen je vidět ochotu a snahu nominátora vytvořit jméno, které existuje jen v jeho povědomí jako odvozenina, což mohou potvrdit příklady: *Bengie* (k) — „je napůl bengálský“, *Kubo* (k) — „priviezli sme si ho z obce Jakubov“, *Líza* (ka) „z místa, odkud jsme ji přivezli — Liptovský Mikuláš“, *Majky* (k) — „odvozeno od jména plemene [mainská mývalí]“, *Maximilián* — „bol maximálne, ale milo otravný“²⁰, *Mia* (ka) — „Kým žila na ulici privolávali sme ju mňaukaním až sa z ‘mňau’ a ‘miau’ stalo mia“, *Mickey* (k) — „přivezli jsme ho v mikině“ apod. Za povšimnutí stojí ještě zajímavý jev navazující na proces tvoření složených jmen, a to je využití slovního základu *-ław* v jménech typu *Mruczysława*

¹⁹ Polydaktylie je vrozená vada, jež se vyznačuje nadpočetnými prsty na ruce nebo noze. Touto nemocí byly postiženy např. kočky spisovatele Ernesta Hemingwaye.

a *Puszysław*, což může poukazovat na ochotu nominátora spojit tradici s novějšími pojmenovacími trendy. Některá jména navzdory tomu, že nejsou odvozená, připomínají svým tvarem reduplikační struktury: *Bum Bum*, *Moši Moši*. Analyzovaný materiál dokládá, že felionyma zvolená respondenty zdůrazňují v mnoha případech důležitost a postavení koček v lidském životě. Nominátoři se při svých volbách snaží napodobovat antroponymický systém, vybírají lidská jména, vytvářejí víceslovná pojmenování jako např. *Nateczas Wojski*, *Catarynka Prus-Głowacka*, *Pani Mikešová*, *Teodor Tiger*, *Jeho Veličenstvo Kočka Evropská Šňuf*, *Mourisak Afrin von Schwarzenberg*. Zde se uplatňují různé mechanismy a stylizace, např. využití německé předložky *von* může poukazovat na šlechtický původ, povahu zvířete, zatímco kočičí příjmení *Prus-Głowacka* živě připomíná dvojitě příjmení u vdaných žen.

Více než polovina dotazovaných se rozhodla pojmenovat svou kočku nebo svého kocoura několika jmény. Taková felionyma mohou existovat v různých hypokoristických podobách, jež se často vyznačují emocionálním nábojem, jak pozitivním, tak negativním (viz Pastyřík, 1994). Kromě zkrácenin (např. *Szat*, *Wes*) používali majitelé zdobněliny základních, prvních jmen (např. *Frenčička*, *Malwinka*, *Gambi*, *Toki*, *Torinek*, *Loczek*, *Liluška*, *Lilík*, *Lilušík*, *Timuško*, *Timinko*, *Wacuš*, *Fifutenko*, *Piciatke*, *Šmouli*, *Pitka*, *Bezik*, *Kleosia*) a také jejich augmentativa (např. *Piracisko*). Badatelé, jež se věnovali tématu fungování zoonym a jejich hypokoristik ve společenské komunikaci, upozorňují na dva faktory ovlivňující proces tvoření dalších zoonymických podob, z nichž prvním je psychický stav majitele a druhým chování zvířete (viz Obara, 1998; Krško, 2012; Chomová, 2020). Jaromír Krško navíc podotýká, že na zvíře má vliv nejen podoba samotného zoonyma, ale i hlasová intonace osoby, která tímto jménem zvíře oslovuje (Krško, 2012). Specifickým rysem dalších felionym, používaných vedle těch základních, je hodnotící ráz. Vzhledem k tomu je lze v mnoha případech považovat za přezdívkou nebo nadávku, na což upozornil ve svém článku Jerzy Obara (Obara, 1998). Řadu takových příkladů poskytuje i analyzovaný materiál. Nejčastějšími zdroji, v nichž hledali respondenti inspirace dalších jmen, byly vnější nebo vnitřní vlastnosti zvířete: vzhled kočky, např. čes. *Melounek* — „je to tlouštík“, slov. *Bochna* — „keď sa schuli, vyzera ako bochník chleba“, pol. *Primabalerona* — „bo ma krótkie łapki i mimo niewielkiej wagı wygląda na grubaska“; charakteristická část těla, např. čes. *Cecík* — „jelikož jsme byli pobaveni jeho bradavkami pod kožíškem“, *Zajíc* nebo *Muflon* — „po úrazu nemá očásek“, slov. *Kubinka* — „má iba jedno oko, pirat, Jack Sparrow, Jack = Jakub“, pol. *Ryszarda* — „bo robi uszy jak ryś:“; zbarvení těla/srsti nebo jeho části, např. čes. *Medovniček* nebo *Žlutásek* — „kvůli barvě“, pol. *Fitkacy* — „bo czarny jak budynek Vitkac w Warszawie“; podobnost s jiným tvorem, např. čes. *Hrabě Drákula* — „bohužel má předkus a horní tesáky se mu nevejdou do tlamy. Opravdu vypadá jako upírka“, pol. *Szynszyl* — „jak się naje i usiądzie, to z wyglądu przypomina szynszyla — brzuch i boki ma okrągłe“; způsob pohybu, např. čes. *Dupík* — „dupe jako slon“, slov. *Žaba*, *Žabon* — „lebo skače niekedy ako žaby“; vnější vlastnost, povaha, zvyky zvířete, např. čes. *Zápecník* — „protože jen spí“, *Čůza* — „láskyplná oslovení dle toho, jak nás šikanuje :-“), slov. *Vrtidielko* — „pretože sa strašne vrti, keď ho hladkame“, *Kontajner* — „pretože zje vsetko, co jej naložime“, pol. *Gałgan* — „bo śpi na ciuchach“, pol. *Jezus* — „bo lubi chodzić po

wodzie“, *Kotello*²⁰ — „jest bardzo zazdrosny“; zvukomalebnot, např. čes. *Čupakabra* — „protože vydává srandovní skřeky a pořád ze zálohy napadá Semíka“; slov. *Blekota* — „pretože nemňauka, ale bléka“, *Krochkakic* — „pretože krochka“. Několikrát bylo zaznamenáno, že druhým jménem používaným majiteli je jméno z rodokmenu, např. pol. *Lolita-Ben/2018*, čes. *Murphy Maybe*.

Většina dotazovaných (cca 92 %) neplánuje v budoucnu osvojení nebo koupi kočky/kocoura. Zbývající respondenti uvedli, že jméno příštího mazlíčka by mělo být krátké nebo by mělo odrážet vzhled a/nebo povahu zvířete.

V deváté otázce bylo úkolem respondentů uvést tři typická kočičí jména. Podle českých dotazovaných mezi typická felionyma patří: *Mourek* (×56), *Micka* (×54), *Mikeš* (×27), podle slovenských: *Murko* (×25), *Muro* (×23), *Micka* (×22) a podle polských: *Puszek* (×22), *Mruczek* (×18), *Filemon/Pusia* (×16). Podle frekvence typických felionym lze pozorovat poměrně velké rozdíly zejména mezi prvními třemi a následujícími třemi místy. V druhých trojicích se vyskytla následující jména: česká — *Míca* (×8), *Zrzek* (×7), *Čert/Felix/Macek/Mia* (×6); slovenská — *Cica/Míca* (×14), *Felix* (×7), *Riško* (×6); polská — *Kicia* (×8), *Kitka/Kropka* (×7), *Łatka* (×6).

Podle většiny západoslovenských dotazovaných (cca 90 %) by kočičí jméno mělo především kočce sedět a mělo by odrážet její vzhled a/nebo povahu, její charakter a chování. Stojí za povšimnutí, že někteří upřednostňovali vzhled zvířete, protože podle jejich názoru není povaha hned rozpoznatelná. Dále by felionymum mělo odkazovat na nějakou událost související s pořízením kočky nebo s jejím narozením. Rozhodně méně častým zdrojem pojmenování je uváděn faktor pragmatický, což znamená, že by kočičí jméno mělo být krátké, dobře vyslovitelné, nejlépe jedno- nebo dvojslabičné, snadně zapamatovatelné, obsahující hlásky jako č, š, r a takové, aby na ně kočka rychle reagovala, což potvrzují následující komentáře, např. čes. „Přítomnost sykavky“, slov. „Lahko sa vyslovuje, je krátke, vyjadruje niečo pre tú mačku typické, osobité. Mne sa páčia aj ľudské mená“, pol. „Powinno być krótkie, by łatwo było zwierzętka wołać“. Přítomnost pragmatického rysu v kočičích jménech zdůrazňovali především polští respondenti. Navíc pouze v jejich odpovědích se objevily charakteristiky jako originalita, jedinečnost jména. Poskytnuté odpovědi byly zpravidla krátké, nejčastěji dvouslovné nebo zapsané jednou stručnou větou. Zřídka byla odpověď rozsahlá a vztahovala se k širšímu kontextu, zohledňujícímu vliv několika faktorů na výběr kočičího jména, např. čes. „Vyčkávali jsme také, až kotě uvidíme, jestli nám k němu jméno padne. Mělo by kočce tzv. ‘slušet’, poté se samozřejmě líbit majiteli, mělo by být zvučené a jasné, aby na ně popř. mohla slyšet“, „To je na každém, mě baví si se jmény hrát a někdo jiný má Micku 1 až Micku 10. Vtipná kočičí jména vřdycky rozvíří diskusi. Pokud je kočka adoptovaná, tak se nevyhnu třeba přirovnání chování k nějaké filmové postavě, pokud je to kotě, tak buď podle chování (Chilli) nebo podle barvy, podobnosti a asi v poslední řadě jen podle toho, co se mi líbí. ☺“, slov. „Meno mačky by malo byť okazionálne, okrem vlastností mačky by mohlo viac vyjadrovať situačný kontext, v ktorom sa pomenovací akt odohráva. Mačky tak nesú mená dobových osobností (mali sme napríklad

20 Jméno navazuje na postavu Othella z tragédie anglického dramatika Williama Shakespeara.

kocúrov menom Slota a Csáky — dvaja znepriatelení politici 90. rokov)“, „U nás pri pomenúvaní mačky vždy zohrala úlohu náhoda, zrejme aj nejaké podvedomé pamäťové stopy (Félix alebo Kitty asi budú celkom bežné mená). Hovorí sa, že by v ňom mala byť úžinová sykováka spoluhláska, ale podľa mojej skúsenosti mačky na svoje meno reagujú bez ohľadu na hláskovú štruktúru slova“, pol. „W moim odczuciu imię kocie powinno być oryginalne, dwuczłonowe (odkąd Pirat otrzymał nazwisko, pozostałe koty również je otrzymują), nawiązywać do jakichś cech kota i jeśli jest długie, mieć formę skrótową, która jest wygodna u weterynarza, np. przy opisywaniu próbek z krwią i próbek do badań“.

Zajímavý se zdá komentár slovenské dotazované, jež zmiňovala, že její předchozí kocouři byli pojmenováni po dvou znepřátelených politicích. Na podobný motivační zdroj upozorňoval již koncem 50. let 20. století polský onomastik Hubert Górnowicz (Górnowicz, 1959), jenž v nabízené klasifikaci zoonym vyčlenil skupinu motivovanou jmény nenáviděných vládců. V analyzovaném materiálu je také zaznamenáno několik jmen osobností spojených s politikou nebo patřících ke královským rodinám, avšak lze předpokládat, že tentokrát volba takové motivace měla pozitivní nebo neutrální nádech. Poznámka o motivačním zdroji v podobě jmen osobností známých ze světa politiky se v tomto případě zdá opodstatněná, protože, jak dokládá provedený výzkum, na pojmenování zvířat může mít vliv zároveň i geopolitická situace. Bohužel už delší dobu trvá válka na Ukrajině. Zmiňované dotazníky jsem sbírala dlouho před vpádem Ruska na Ukrajinu, kdy ještě konflikt neeskaloval. Začátkem března 2022, tzn. několik dní po vypuknutí války, se na mě obrátila jedna z polských respondentek, jež vyplňovala dotazník v roce 2021, s žádostí o změnu informací uvedených v dotazníku. Dříve kocoura pojmenovala *Vladimir Input* a svou volbu zdůvodnila takovými slovy: „Vladimir Input — nazwany dwuczłonowo jak wszystkie nasze koty. Adoptowane z fundacji wielki, silny kocur po przejściach, widać, że zaprawiony w boju, taki, jakby żył w trudnych, syberyjskich warunkach. Ponieważ adoptowany był razem z kotką Catteryką, skojarzenia z imionami w stylu rosyjskim (caryca Catteryka/Katarzyna) były jeszcze silniejsze. Postanowiliśmy więc, że zostanie Vladimirem, a nazwisko Input to odwrócone sylaby nazwiska Putin. Dodatkowo input to jakiś dodatek, wkład do czegoś, a ten kocur ma niezstąpione jądro, ma je gdzieś ukryte w ciele wszystko się nam spasowało w ładną grę słów ☺“. Pravděpodobně především z politických a etických důvodů se rozhodla změnit kocourovi jméno na *Waldus Niezły* a napsala, že „Vladimir Input z wiadomych powodów nie nazywa się już tak: obecnie to Waldus Niezły. Tym samym stał się też oficjalnie bratem naszego Ferdka Niezłego. Albo i synem? Trudne te rodzinne relacje“.

Lze konstatovat, že demografický faktor (pohlaví, vzdělání, věk respondentů) významně neovlivňuje kočičí pojmenování. Odvozená jména tvoří ve většině případů ženy, což je možné vysvětlit tím, že ženy zastupují téměř 90 % respondentů. Někteří dotazovaní patřící ke starší generaci (51+), dost často muži, vybírali domácí podoby jmen, jež jsou motivována domácími filmovými produkcemi, zbarvením zvířete nebo tradicí.

ZÁVĚR

Hlavním cílem tohoto článku bylo seznámit čtenáře s aktuálními tendencemi, jež se uplatňují v kočičím pojmenování ve třech slovanských jazycích. V prezentovaném materiálu lze pozorovat mnoho podobností. Rozdíly se vyskytují hlavně v produktivitě motivačních skupin a počtu derivátů. Postřehy vyplývající z provedené analýzy mohou vytvořit základnu pro další zpracování zohledňující větší onymický korpus, v ještě širší srovnávací perspektivě, nejen slovanské.

LITERATURA

- BALKANSKI, T. — SANKOV, K. (2010): *Енциклопедия на българската ономастика*, Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“.
- BUCHKO, D. — ТКАЧОВА, N. (2012): *Словник української ономастичної термінології*. Харків: Ранок-НТ.
- DAVID J. — KLEMENSOVÁ, T. — MÍSTECKÝ, M. (2022): *Od etymologie ke krajině: Onomastika pro 21. století*. Ostrava: Host.
- ДЕЦЫК, W. (1996): *Мотывацыянось зoonimów*. *Poradnik Jezykowy*, 9, s. 52–56.
- DELGADO, M. — MUNERA, J. D. — REEVY, G. M. (2012): *Human Perceptions of Coat Color as an Indicator of Domestic Cat Personality*. *A Multidisciplinary Journal of the Interactions of People and Animals*, 25, 4, s. 427–440.
- GŁOWACKI, J. (1992): *Imiona własne zwierząt w Ogrodzie Fauny Polskiej w Bydgoszczy*. *Język Polski*, 72, 2–3, s. 151–153.
- GŁOWACKI, J. (1993): *Zoonimy w utworach Edmunda Niziurskiego*. In: M. BIOLIK (ed.), *Onomastyka literacka*. Olsztyn: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, s. 219–223.
- GORGON, Z. (2018): *Kočky. Příruční atlas*. Praha: Universum.
- GÓRNOWICZ, H. (1959): *Zawołania zwierząt domowych w Sztumskiem*. *Osiągnięcia i postulaty w dziedzinie badań zoonomastycznych w Polsce*. *Onomastica*, 5, s. 451–462.
- HATTORI, J. (2022): *Po čem kočky touží. Jak opravdu rozumět vaši kočce*. Překl. J. Škrob. Praha: Slovart.
- HÁJKOVÁ, E. (2009): *Vlastní jména „domácích mazlíčků“ městských dětí*. *Slovo o slove*, 15, s. 75–83.
- HÁJKOVÁ, E. (2010): *Jména pro české „domácí mazlíčky“*. In: J. DAVID — M. ČORNEJOVÁ — M. HARVALÍK (eds.), *Mnohotvárnost a specifičnost onomastiky. IV. česká onomastická konference, 15.–17. září 2009, Ostrava*. *Sborník příspěvků*. Praha — Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě — Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., s. 172–178.
- HOFMANN, H. (2016): *Co nám říká kočka? Kočičí řeč pro dvounožce*. Překl. M. Váňová. Praha: Jan Vašut.
- CHAMPFLEURY (2018): *Koty: historia, zwyczaj, obserwacje, anegdota*. Překl. K. Belaid. Gdańsk: Wydawnictwo Słowo/Obraz Terytoria.
- CHOMOVÁ, A. (2020): *Zoonymá v komunikácii malej sociálnej skupiny (na materiáli mien psov)*. *Acta onomastica*, LXI, 1, s. 29–47.
- JAKUS-BORKOWA, E. (1996): *Nazwy własne zwierząt ogrodów zoologicznych w Opolu i we Wrocławiu*. In: S. WARCHOŁ (ed.), *Systemy zoonimiczne w językach słowiańskich. Rozprawy slawistyczne 11*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 199–215.
- KOŁODZIEJ, A. (2019): *W kręgu urbozoonimii słowiańskiej. Studium porównawcze nazewnictwa zwierząt pokojowych w wybranych językach zachodnio- i południowosłowiańskich*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT.
- KOSYL, C. (1996/1997): *Nazewnictwo kotów w literaturze pięknej na tle zoonimii uzualnej*, cz. 1. *Annales Universitatis Mariae*

- Curie-Skłodowska, XIV/XV, sectio FF, s. 373–387.
- KOSYL, C. (1998): Nazewnictwo kotów w literaturze pięknej na tle zoonimii uzualnej, cz. 2. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska*, XVI, sectio FF, s. 101–113.
- KOVACHEV, N. (1987): Зоонимия — имена на домашни животни. В: *Българска ономастика*. София: Наука и изкуство.
- KRŠKO, J. (2012): Podoby zooným v spoločenskej komunikácii. In: M. OLOŠTIAK (ed.): *Jednotlivé a všeobecné v onomastike*. 18. slovenská onomastická konferencia, Prešov 12.–14. septembra 2011. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 144–148.
- KVÍTKOVÁ, N. (2010): Výzkum zoonym. In: DAVID, J. — ČORNEJOVÁ, M. — HARVALÍK, M. (eds.), *Mnohotvárnost a specifčnost onomastiky*. IV. česká onomastická konference, 15.–17. září 2009, Ostrava. *Sborník příspěvků*. Praha — Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě — Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., s. 292–297.
- LOJEK, A. (2017): Imiona nadawane kotom jako przejaw współczesnych tendencji nazewniczych w polskiej zoonimii (na podstawie badań ankietowych). *Kwartalnik Językoznawczy*, 1, 4, s. 43–70.
- NÁBĚLKOVÁ, M. (1986): Pes Zagroš a sučka Zadvá, vlk Hlt, lev Lev, čmeliak Smeliak — čiže mená hrdinov v detskej literatúre. *Onomastický zpravodaj ČSAV*, 27, s. 57–82.
- NOWIK, K. (1996): Z najnowszej zoonimii Opolszczyzny. Nazwy kotów. In: M. MAJTÁN — F. RUŠČÁK (eds.), 12. slovenská onomastická konferencia a 6. seminár „Onomastika a škola“. Prešov 25. — 26. októbra 1995. *Zborník referátov*, Prešov: Pedagogická fakulta UPJŠ — Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, s. 329–333.
- OBARA, J. (1998): Przewiska i wyzwicka zwierząt. In: S. WARCHOŁ (ed.), *Przewiska i przydomki w językach słowiańskich*, cz. 1. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 275–317.
- ODALOŠ, P. — VALLOVÁ, E. (2020): Sústava slovanskej onomastickej terminológie (vznik, existencia, neuralgické miesta, aktualizácia). *Folia onomastica Croatica*, 29, s. 169–202.
- PASTYŘÍK, S. (1994): Co je to hypokoristikon?. In: E. KROŠLÁKOVÁ (ed.), *Jazyková a mimojazyková stránka vlastných mien*. 11. slovenská onomastická konferencia, Nitra 19.–20. mája 1994. *Zborník referátov*. Bratislava — Nitra: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV — Vysoká škola pedagogická v Nitre 1994, s. 104–107.
- PENAR, W. — MAGIERA, A. — KLOCEK, C. (2019): Dotychczasowe badania nad pochodzeniem kota domowego. *Roczniki Naukowe Zootechniki*, 46, 2, s. 67–73.
- PIŽURICA, M. (1977): Boje u zoonimiji. In: J. VUKOVIĆ (ed.), *Savjetovanje o terminologijama narodne materijalne i duhovne kulture* 5. Sarajevo: Akademija Nauk, s. 29–45.
- PLESKALOVÁ, J. (2017a): ABIONYMUM. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (EDS.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny*. [<https://www.czechency.org/slovník/ABIONYMUM>, přístup: 9.3.2023]
- PLESKALOVÁ, J. (2017b): TOPONYMUM. In: P. KARLÍK — M. NEKULA — J. PLESKALOVÁ (EDS.), *CzechEncy — Nový encyklopedický slovník češtiny*. [<https://www.czechency.org/slovník/TOPONYMUM>, přístup: 9.3.2023]
- RAUTH-WIDMANN, B. (2021): *Snažíme se porozumět kočce. Mimika, zvuky, řeč těla*. Trad. L. Smrčková. Praha: Grada.
- RZETELSKA-FELESZKO, E. (2006): Uczłowieczenie psów (i kotów). In: edaem (red.), *W świecie nazw własnych*. Kraków — Warszawa: Towarzystwo Naukowe Warszawskie, s. 169–184.
- SPAL, J. (1966): Jména našich psů a koček. *Zprávy Kruhu přátel českého jazyka* 1965, leden, s. 11–17. Výtah ve *Zpravodaji Místopisné komise ČSAV*, 7, 146–148.
- STRUTYŃSKI, J. (1993a): Imiona zwierząt pokojowych. *Onomastica*, 38, s. 203–234.
- STRUTYŃSKI, J. (1993b): Tendencje słowotwórcze w polskiej zoonimii. *Język Polski*, 73, s. 49–58.
- STRUTYŃSKI, J. (1996): *Urbozoonimia polska*. Kraków: Tomasz Strutyński.
- STRUTYŃSKI, J. — WARCHOŁ, S. (2004): Nazewnictwo zoonimiczne w środowiskach wiejskich i miejskich. In: R. MRÓZEK (ed.),

- Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 99–129.
- SVOBODA, J. a kol. (1973): *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 14, Praha.
- Systemy zoonimiczne w językach słowiańskich. *Rozprawy slawistyczne* 11 (1996). Ed. S. WARCHOŁ. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- ŠMILAUER, V. (1976): *Třídění vlastních jmen*. In: M. BLIČHA — M. MAJTÁN: *Zborník pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. V. zasadanie Medzinárodnej komisie pre slovanskú onomastiku a V. slovenská onomastická konferencia (Prešov 3.–7. mája 1972)*. *Zborník materiálov*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, s. 109–111.
- ŠRÁMEK, R. (1999): *Úvod do obecné onomastiky*. Brno: Masarykova univerzita.
- TOMASZEWSKA, S. (1979): *Nazwy własne zwierząt łódzkiego Ogrodu Zoologicznego. Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, 25, s. 109–122.
- TOMASZEWSKA, S. (1998): *Nazwać swoje zwierzę — czyli o wielkowiejskiej zoonimii*. *Acta Universitatis Lodzianis Folia Linguistica*, 37, s. 167–175.
- TOMASZEWSKA, S. (2001): *Persy, rekсы i egzotyki we współczesnym słowniku, czyli rzecz o imionach rasowych kotów*. In: T. MICHAŁEWSKI (ed.): *Współczesna leksyka*, cz. 2. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, s. 132–139.
- ВИДЕОСКИ, В. (1983): *Основен систем и терминологија на словенската ономастика*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.
- WARCHOŁ, S. (2011): *Słownik etymologiczno-motywacyjny słowiańskiej zoonimii ludowej. Słowiańskie nazwy własne zwierząt domowych i udomowionych zwierząt dzikich w środowiskach wiejskich. T. III: Koty, psy*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
12. *slovenská onomastická konferencia a 6. seminár „Onomastika a škola“*. Prešov 25. — 26. októbra 1995. *Zborník referátov* (1996). Eds. M. MAJTÁN — F. RUŠČÁK. Prešov: Pedagogická fakulta UPJŠ — Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV.
- БАЛКАНСКИ, Т. — ЦАНКОВ, К. (ed.) (2010): *Енциклопедия на българската ономастика*. Велико Търново: Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“.
- БУЧКО, Д. — ТКАЧОВА, Н. (2012): *Словник української ономастичної термінології*. Харків: Ранок-НТ.
- ВИДЕОСКИ, В. (ed.) (1983), *Основен систем и терминологија на словенската ономастика*. Скопје: Македонска академија на науките и уметностите.
- КОВАЧЕВ, Н. (1987): *Зоонимия — имена на домашни животни*. В: *Българска ономастика*. София: Наука и изкуство.

Agnieszka Kołodziej | Ústav slovanské filologie,
Vratislavská univerzita | Poczta 9, 53-313 Vratislav
ORCID ID: 0000-0001-5099-8305
agnieszka.kolodziej@uwr.edu.pl